

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

I. MIŠLJENJE

1. U skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji, obavljena je revizija financijskih izvještaja i poslovanja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (dalje u tekstu; Ministarstvo) za 2008., o čemu je izraženo uvjetno mišljenje.
2. Postupci revizije su provedeni u skladu s revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.
3. Sljedeći postupci i učinci su utjecali na izražavanje mišljenja:
 - Pojedini rashodi nisu planirani u okviru glave proračuna, aktivnosti i računa na koji se odnose, zbog čega je otežano utvrđivanje ukupnih iznosa pojedinih vrsta rashoda. U pojedinim slučajevima u računovodstvo se ne dostavlja pravodobno sva potrebna dokumentacija za evidentiranje poslovnih događaja, zbog čega poslovni događaji nisu evidentirani u razdoblju na koje se odnose. Navedene nepravilnosti i propusti posljedica su dijelom nedostatnih i nedovoljno učinkovitih unutarnjih kontrola koje bi trebale poboljšati proces planiranja kao i druge procese u Ministarstvu.
 - Za financiranje projekata u okviru tehnologijsko istraživačkih djelatnosti doznačena su sredstva korisnicima na temelju planiranih sredstava u državnom proračunu, iako su pojedini korisnici (HIT i BICRO) imali neutrošena proračunska sredstva iz 2007. Spomenuti korisnici koncem 2008. u izvještajima o utrošku iskazali su neutrošena proračunska sredstava u iznosu 19.673.019,00 kn.
 - Ministarstvo je u razdoblju od 2001. do 2004., za financiranje izgradnje i opremanja zgrada za potrebe visokoškolskih ustanova zaključilo sedam ugovora o kreditu u ukupnom iznosu 1.688.054.200,00 kn, od čega su do konca 2008. iskorišteni krediti u iznosu 1.404.826.725,00 kn. Osim navedenih ugovora o kreditu, sveučilišta su tijekom 2007. i 2008. zaključila pet ugovora o kreditu u ukupnom iznosu 1.544.043.843,00 kn. Krediti nisu korišteni ugovorenom dinamikom, te su tijekom 2007. plaćene naknade za odobrena, a neiskorištena sredstva u iznosu 3.066.499,00 kn, a tijekom 2008. u iznosu 11.007.673,00 kn.

II. OSNOVNI PODACI

Podaci iz financijskih izvještaja za 2008.

u kn

Redni broj	Opis	Planirano	Ostvareno Izvršeno	% ostvarenja izvršenja
1.	Prihodi i primici	12.506.867.721,00	12.525.466.178,00	100,1
2.	Rashodi i izdaci	12.506.867.721,00	12.599.425.874,00	100,7
3.	Manjak prihoda	0,00	73.959.696,00	
Stanje 31. prosinca				
4.	Nefinancijska imovina		408.501.432,00	
5.	Financijska imovina		59.945.529,00	
6.	Obveze		1.200.506.416,00	
7.	Broj zaposlenika		307	

Nefinancijska imovina se odnosi na građevinske objekte u vrijednosti 55.050.219,00 kn, postrojenja i opremu u vrijednosti 12.123.527,00 kn, licence u vrijednosti 3.987.790,00 kn, zemljišta u vrijednosti 11.703,00 kn, nefinancijsku imovinu u pripremi u vrijednosti 321.063.194,00 kn, ulaganja u računalne programe u vrijednosti 15.518.873,00 kn, te drugu imovinu u vrijednosti 746.126,00 kn. Nefinancijska imovina u pripremi obuhvaća ulaganja u građevinske objekte osnovnih i srednjih škola, predškolskih ustanova te sportsku dvoranu.

Financijska imovina se odnosi na potraživanja u iznosu 57.662.944,00 kn, novčana sredstva u iznosu 2.280.779,00 kn, te drugu imovinu u iznosu 1.806,00 kn.

Potraživanja u iznosu 57.662.944,00 kn se odnose na potraživanja za bolovanja duža od 42 dana i naknade za bolovanja za ozljede na radu u iznosu 46.537.523,00 kn, potraživanja od Sveučilišta Mostar za plaćene kamate po dugoročnom kreditu u iznosu 10.600.000,00 kn, potraživanja za stipendije i školarine za nacionalne manjine u iznosu 349.682,00 kn, za stanarine novaka u iznosu 172.901,00 kn, te druga potraživanja u iznosu 2.838,00 kn. Potraživanja za bolovanja iskazana u istom iznosu i na obvezama prema državnom proračunu, početkom 2009. na temelju obavijesti Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje umanjena su za 20.203.009,00 kn i iznose 26.334.514,00 kn.

Obveze iskazane koncem 2008. u iznosu 1.200.506.416,00 kn odnose se na obveze po kreditima od poslovnih banaka za investicijska ulaganja u visokoškolske ustanove u iznosu 1.079.993.560,00 kn, obveze za nabavu nefinancijske imovine u iznosu 69.239.865,00 kn, obveze za bolovanja u iznosu 46.537.523,00 kn, obveze za materijalne i druge rashode u iznosu 4.735.468,00 kn.

III. NALAZ

Osvrt na naloge i preporuke revizije za 2007.

Državni ured za reviziju je obavio reviziju financijskih izvještaja i poslovanja Ministarstva za 2007., o čemu je sastavljeno Izvješće i izraženo uvjetno mišljenje.

Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvješću i Ministarstvu je naloženo da ih otkloni, odnosno poduzme potrebne radnje i prihvati predložene preporuke kako se nepravilnosti ne bi ponavljale u daljnjem poslovanju.

Revizijom za 2008. je utvrđeno u kojim slučajevima je postupljeno i u kojima nije postupljeno prema danim nalogima i preporukama Državnog ureda za reviziju.

Nalog prema kojem je postupljeno:

1. Za nabavu usluga čuvanja imovine i osoba proveden je postupak javne nabave prema odredbama Zakona o javnoj nabavi.

Nalozi prema kojima nije postupljeno:

1. U pojedinim slučajevima rashodi nisu planirani i evidentirani na računima propisanim računskim planom.
2. Rashodi za subvencioniranje troškova smještaj i prehrane studenata planirani su i ostvareni u okviru više proračunskih pozicija. Također kod planiranja rashoda nisu uzete u obzir obveze iz ranijih razdoblja.
3. Pojedini krediti od poslovnih banaka za potrebe sveučilišta nisu iskorišteni u planiranim rokovima, te su zaključeni dodaci osnovnim ugovorima o kreditu prema kojima su rokovi korištenja kredita produljeni. Zbog navedenoga povećani su rashodi za angažirana, a neiskorištena sredstva kredita.
4. Za projekte iz Šestog okvirnog programa Europske unije nisu usklađene evidencije prihoda i rashoda iz ranijih godina te u državni proračun nisu vraćena sredstva koja su utrošena za realizaciju spomenutog projekta. U izvješćima unutarnje revizije također su dane preporuke uplate sredstava u državni proračuna, ali preporuke nisu provedene do konca 2008.

Ministarstvo je i nadalje u obvezi postupati prema danim nalogima Državnog ureda za reviziju.

Revizija financijskih izvještaja i poslovanja za 2008.

Sustav unutarnjih financijskih kontrola

- 1.1. Sustav unutarnjih financijskih kontrola uspostavljen je prema propisima koji uređuju financijsko upravljanje i kontrole.

U skladu s odredbama Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru, tijekom 2007. imenovana je osoba zadužena za nepravilnosti, voditelj za financijsko upravljanje i kontrolu, te koordinator za financijsko upravljanje i kontrolu. Donesen je plan uspostave i razvoja financijskog upravljanja i kontrola. Godišnje izvješće o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru dostavljeno je Ministarstvu financija.

Prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva iz ožujka 2006. ustrojen je samostalni odjel za unutarnju reviziju. Prema odredbama Pravilnika o unutarnjem redu u samostalnom odjelu unutarnje revizije sistematizirano je pet zaposlenika, a koncem 2008. bila su zaposlena dva viša unutarnja revizora. Voditelj samostalnog odjela unutarnje revizije nije imenovan od 2008. (nakon odlaska bivšeg voditelja u drugu instituciju). U vrijeme obavljanja revizije u svibnju 2009. nakon ovlaštenja ministra, potpisani su i dostavljeni Središnjoj harmonizacijskoj jedinici strateški plan unutarnje revizije, te godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji za 2008.

Zaposlenici odjela za unutarnju reviziju tijekom 2008. obavili su devet unutarnjih revizija, od kojih je većina revizije projekata inozemnih pomoći i darovnica. Određene su osobe zadužene za provedbu prihvaćenih preporuka i rokovi za provođenje preporuka.

S obzirom na značajna proračunska sredstva s kojima raspolaže Ministarstvo, te obveze vezane uz reviziju pretpristupnih programa Europske unije i preporuke ustrojavanja posebnog odsjeka za reviziju projekata iz programa Europske unije, predlaže se zaposliti predviđeni broj zaposlenika u samostalni odjel unutarnje revizije.

Državni ured za reviziju je naložio i nadalje razvijati sustav financijskog upravljanja i kontrola.

- 1.2. ***Ministarstvo je prihvatilo nalaz Državnog ureda za reviziju. Obrazložilo je da će i nadalje razvijati sustav financijskog upravljanja i kontrola. Za reviziju projekata i programa Europske unije ustrojiti će poseban odsjek prilikom izmjene unutarnjeg ustrojstva Ministarstva.***

Planiranje i računovodstveno poslovanje

- 2.1. Ministarstvo je obveznik primjene računovodstva proračuna, te je u obvezi voditi poslovne knjige prema propisima za proračun i proračunske korisnike. Ustrojene su sve propisane poslovne knjige (dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige).

Rashodi i izdaci Ministarstva u 2008. planirani su okviru 18 glava proračuna u iznosu 12.506.867.721,00 kn, a ostvareni u iznosu 12.599.425.874,00 kn.

Odnose se na rashode i izdatke Ministarstva u užem smislu u iznosu 124.897.797,00 kn, Zajedničkih programa u znanosti, obrazovanju i športu u iznosu 108.983.625,00 kn, Predškolskih ustanova u iznosu 22.641.904,00 kn, Osnovnih škola u iznosu 4.656.599.841,00 kn, Srednjih škola i učeničkih domova u iznosu 2.361.028.280,00 kn, Športa u iznosu 368.910.039,00 kn, Visoke naobrazbe u iznosu 3.128.690.553,00 kn, Znanstveno-istraživačke djelatnosti u iznosu 941.940.266,00 kn, Nacionalne informacijske infrastrukture u iznosu 107.464.724,00 kn, Tehnologijsko istraživačke i razvojne djelatnosti u iznosu 100.806.707,00 kn, Međunarodne znanstveno-tehničke suradnje u iznosu 59.450.779,00 kn.

Osim toga u ukupne rashode Ministarstva uključeni su i rashodi Agencije za obrazovanje odraslih u iznosu 14.179.533,00 kn, Agencije za strukovno obrazovanje u iznosu 15.530.314,00 kn, Agencije za znanost i visoko obrazovanje u iznosu 16.769.057,00 kn, Agencije za odgoj i obrazovanje u iznosu 416.560.809,00 kn, Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja u iznosu 46.328.847,00 kn, Srca u iznosu 24.708.638,00 kn, te CARNet-a u iznosu 83.934.161,00 kn, koji samostalno vode poslovne knjige i sastavljaju zasebne financijske izvještaje.

Tijekom 2008. kao i prethodnih godina pojedini rashodi nisu planirani u okviru glave proračuna, aktivnosti i računa na koji se odnose. U okviru proračunske glave Znanstveno istraživačka djelatnost planirani su prihodi za nacionalni doprinos za Šesti i Sedmi okvirni program, a rashodi koji se odnose na spomenute programe planirani su u okviru proračunske glave Međunarodno znanstvena - tehnička suradnja.

U okviru Visoke naobrazbe rashodi za subvencioniranje smještaja i prehrane u iznosu 201.404.667,00 kn planirani su u okviru proračunskih pozicija za redovnu djelatnost sveučilišta, posebnih pozicija za smještaj i prehranu studenata po studentskim centrima, te pozicije na kojoj su planirana sredstva za poboljšanje studentskog standarda, što otežava praćenje ostvarenja rashoda. U okviru Znanstveno istraživačke djelatnosti na aktivnosti rashoda za plaće zaposlenih u institutima iskazane su plaće za zaposlenike u Sveučilišnoj nacionalnoj knjižnici u Zagrebu. S obzirom da se rashodi za Sveučilišnu nacionalnu knjižnicu planiraju i evidentiraju na zasebnoj aktivnosti trebalo je i rashode za zaposlene planirati na aktivnosti Sveučilišna nacionalna knjižnica.

Planiranjem i evidentiranjem prihoda i rashoda na više računa i u okviru više glava i aktivnosti proračuna otežano je utvrđivanje ukupnih iznosa pojedinih vrsta rashoda.

U Upravi za financije nema načelnika pojedinih odjela i voditelja odjeljaka. Također, unos podataka u poslovne knjige u pojedinim slučajevima obavljaju zaposlenici u upravama u kojima nastaju poslovni događaji, a koji nisu osposobljeni za računovodstveno poslovanje. U pojedinim slučajevima u računovodstvo se ne dostavlja pravodobno sva potrebna dokumentacija za evidentiranje poslovnih događaja. Zbog navedenoga, pojedini poslovni događaji nisu evidentirani pravodobno, odnosno u razdoblju na koje se odnose.

Navedene nepravilnosti i propusti posljedica su nedostatnih i nedovoljno učinkovitih unutarnjih kontrola koje bi trebale poboljšati proces planiranja kao i druge procese u Ministarstvu.

Odredbom članka 115. Zakona o proračunu je propisano da se proračunsko računovodstvo temelji na općeprihvaćenim računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti, pouzdanosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja, te odredbom članka 22. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu je propisano da su računskim planom proračuna utvrđene brojčane oznake i nazivi pojedinih računa po kojima su proračun i proračunski korisnici obvezni knjigovodstveno iskazivati imovinu, obveze i izvore vlasništva, prihode i primitke, te rashode i izdatke.

Državni ured za reviziju je predložio pojačati aktivnosti na razvoju sustava unutarnjih financijskih kontrola u okviru kojeg treba obaviti popise i opise procesa uključujući i proces planiranja, kolanja dokumentacije i pravodobno dostavljanje dokumentacije u računovodstvenu službu radi evidentiranja poslovnih promjena u poslovne knjige. Naloženo je posvetiti više pažnje planiranju prihoda i rashoda u okviru glava i aktivnosti na koje se odnose, te računa koji su propisani odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu kako bi podaci u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima prikazivali istinito stanje.

- 2.2. *Vezano uz planiranje prihoda i rashoda projekata koji se financiraju iz Europske unije, u okviru više glava, Ministarstvo je obrazložilo da su kod izrade plana proračuna za 2009. sve aktivnosti vezane uz Europsku uniju planirane u okviru jedne proračunske glave i to pod programom Pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji.*

Vezano uz planiranje troškova smještaja i subvencioniranja prehrane u okviru više proračunskih pozicija obrazloženo je da je zbog nemogućnosti planiranja točnog broja korisnika koji će koristiti subvencioniranu prehranu i broja ustanova koje pružaju uslugu studentske prehrane nije moguće planirati sredstva za spomenuti program na jednoj poziciji. Zbog navedenoga, sredstva su planirana u okviru pozicije redovne djelatnosti sveučilišta za integrirane studije, poziciji prehrana i smještaj po studentskim centrima za samostalne studentske centre, te za druge ustanove koje sudjeluju u programu prehrane i smještaja na poziciji poboljšanje studentskog standarda.

Rashodi za visoku naobrazbu

- 3.1. Rashodi za visoku naobrazbu ostvareni su u iznosu 3.128.690.553,00 kn. Odnose se na rashode za zaposlene u iznosu 1.787.849.580,00 kn, materijalne rashode u iznosu 226.887.492,00 kn, financijske rashode u iznosu 93.111.499,00 kn, subvencije u iznosu 2.275.252,00 kn, naknade građanima i kućanstvima u iznosu 90.802.109,00 kn, za dugotrajnu imovinu u iznosu 510.286.221,00 kn, izdatke za otplatu kredita u iznosu 127.631.995,00 kn, te druge rashode u iznosu 289.846.405,00 kn.

U okviru naknada građanima i kućanstvima u iznosu 90.802.109,00 kn rashodi u iznosu 21.100.000,00 kn odnose se na školarine za diplomski i integrirani studij u iznosu 16.468.938,00 kn, školarine poslijediplomskih studija u iznosu 1.174.622,00 kn, te troškove izrade magistrarskih i doktorskih radnji u iznosu 3.456.440,00 kn.

Školarine za diplomatske i integrirane studije odobravane su na temelju odluke Ministarstva o osnovama financiranja visokog obrazovanja u akademskoj godini 2008./2009. Na temelju spomenute odluke Ministarstvo je zaključilo ugovore o financiranju visokog obrazovanja na diplomskim studijima, te na integriranim studijima sa sveučilištima u Republici Hrvatskoj.

Prema odredbama spomenutih ugovora Ministarstvo se obvezalo financirati troškove diplomskih studija redovnih studenata koji studiraju uz plaćanje participacije školarine, a koji u akademskoj godini 2008/2009. upišu sveučilišni diplomski studij ili specijalistički diplomski stručni studij, te studente integriranog studija koji u akademskoj godini 2008/2009. upišu četvrtu godinu studija. Obveza Ministarstva je 30,0% procijenjenog iznosa (participacije) školarine doznačiti sveučilištima do sredine kolovoza 2008., a razliku nakon konačnog obračuna u kojem sveučilišta trebaju iskazati ukupan broj upisanih studenata. Rok dostave izvještaja je osam dana nakon završenog upisa. U slučaju da Ministarstvo na temelju procjene iznosa participacije školarine doznači veći iznos sredstava od iznosa iz konačnog obračuna, sveučilište je obvezno vratiti sredstava.

U skladu s odredbama ugovora, na ime školarina do konca 2008. doznačeno je sveučilištima ukupno 16.468.938,00 kn. Sveučilišta su dostavila konačne obračune do svibnja 2009.

Prema podacima iz spomenutih izvještaja, na pojedinim visokim učilištima upis na diplomске studije nije završen, a na pojedinim učilištima upisan je znatno manji broj studenata od procijenjenog broja. Prema podacima iz tabelarnog pregleda koji je Ministarstvo sastavilo u svibnju 2009. na temelju dostavljenih konačnih izvještaja sveučilišta, u akademskoj godini 2008./2009. diplomski studij i četvrtu godinu integriranog studija uz plaćanje participacije školarine upisalo je 6 016 studenata. Ukupan iznos obračunane školarine je 24.358.166,00 kn. Do svibnja 2009. Ministarstvo je doznačilo 26.650.147,00 kn, što je za 2.291.981,00 kn više od konačnog iznosa školarine.

Sredstva u iznosu 2.291.981,00 kn sveučilišta su obvezna vratiti, jer (prema dostavljenim podacima) nisu upisala planirani broj studenata na diplomске studije i četvrtu godinu integriranih studija.

U okviru rashoda u iznosu 71.182.367,00 kn koji su planirani u državnom proračunu kao program za poboljšanja studentskog standarda ostvareni su rashodi za smještaj i prehranu studenata u iznosu 52.189.322,00 kn, prijevoz studenata uključujući invalide u iznosu 4.474.320,00 kn, te drugi rashodi u iznosu 14.518.725,00 kn. Drugi rashodi u iznosu 14.518.725,00 kn ostvareni su za troškove osiguranja i održavanja objekta, infrastrukture i zemljišta u kampusu Borongaj u iznosu 5.733.670,00 kn (do planiranja troškova u okviru redovne djelatnosti sveučilišta Zagreb), podmirenje obveza za smještaj i prehranu iz 2007. Studentskom centru u Splitu u iznosu 3.454.458,00 kn, za programe studentskog zbora sveučilišta u Zagrebu u iznosu 1.176.906,00 kn (jer u okviru redovne djelatnosti nisu planirana dostatna sredstva), kreditiranje studenata sveučilišta u Rijeci u iznosu 2.000.000,00 kn (na temelju sporazuma), za studentske programe i smještaj te prehranu studenata za koje u okviru redovne djelatnosti pojedinih sveučilišta nisu bila planirana dostatna sredstva u iznosu 1.553.691,00 kn, te za izradu projekta subvencioniranja prehrane i smještaja studenata u iznosu 600.000,00 kn za što su sredstva doznačena Agenciji za znanost i visoko obrazovanje. Ugovor o izradi projekta zaključila je Agencija s odabranim ponuditeljem u prosincu 2007. s rokom završetka do konca svibnja 2008. i plaćanjem u tri obroka po predaji izvješća i studije. Usluga je obavljena do rujna 2008., a obveza je podmirena do konca 2008.

Rashode za izradu projekata trebalo je planirati i ostvariti u okviru projekata redovne djelatnosti Agencije za znanost i visoko obrazovanje s obzirom da se ne odnose izravno na poboljšanje studentskog standarda.

Državni ured za reviziju je predložio sastaviti analitički plan proračunske pozicije poboljšanje studentskog standarda iz kojeg bi bilo vidljivo za što su planirana sredstva u okviru spomenute pozicije i u kojim iznosima, te ostvarenje rashoda u skladu s planom. Predlaže se u o okviru spomenutog programa planirati i ostvarivati rashode koji se odnose izravno na poboljšanje studentskog standarda.

Također je predložio u ugovorima o financiranju visokog obrazovanja na diplomskim i integriranim studijima za sljedeće akademske godine, odrediti konačni rok do kojeg su sveučilišta obvezna dostaviti konačne obračune. Naloženo je zatražiti povrat sredstava od sveučilišta u iznosu 2.291.981,00 kn za više doznačena sredstava po konačnom obračunu za školarine na diplomskim studijima za akademsku godinu 2008/2009. kako je određeno odredbama ugovora.

Nadalje, predložio je u suradnji sa sveučilištima, poduzeti aktivnosti vezane uz detaljniju analizu školarina za diplomatske studije iz koje bi trebala biti vidljiva metodologija izračuna troškova studija, uloga školarine u sustavu financiranja sveučilišta, te kriteriji dodjele proračunskih sredstava po visokim učilištima.

3.2. *Ministarstvo je prihvatilo nalaz Državnog ureda za reviziju. Obrazloženo je da je pokrenuta procedura povrata više doznačenih sredstava sveučilištima po konačnom obračunu za školarine na diplomskim studijima za akademsku godinu 2008/2009.*

Vezano uz određivanje roka u ugovorima do kojeg bi sveučilišta trebala dostaviti konačne obračune školarina obrazloženo je da visoka učilišta imaju različite rokove za upis studenata na sveučilišne diplomatske i integrirane preddiplomske i diplomatske studije. Nadalje, obrazloženo je da je od Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Splitu zatražen povrat preplaćenih sredstava u skladu s odredbama ugovora.

Vezano uz program poboljšanja studentskog standarda Ministarstvo je izjavilo da će kod izrade prijedloga proračuna za 2010. izraditi i prijedlog analitičkog plana spomenute proračunske pozicije.

Vezano uz prijedlog poduzimanja aktivnosti na detaljnijoj analizi školarina za diplomatske studije, Ministarstvo je izjavilo da će kod izrade novog zakona o visokom školstvu biti reguliran novi sustav financiranja visokoobrazovnih institucija.

Rashodi Tehnologijsko-istraživačkih i razvojnih djelatnosti

i Projekt Sustavno istraživanje mora

4.1. Rashodi Tehnologijsko-istraživačkih i razvojnih djelatnosti su planirani u iznosu 99.447.675,00 kn, a ostvareni u iznosu 100.806.707,00 kn, što je za 1.359.032,00 kn više od plana. Rashodi Tehnologijsko-istraživačkih i razvojnih djelatnosti odnose se na rashode projekata koji se financiraju putem Ministarstva u okviru Projekta Tehnologijski razvitak u iznosu 44.521.610,00 kn, Projekti i programi tehnologijsko-istraživačke i razvojne djelatnosti (dalje u tekstu: TEST) u iznosu 23.807.635,00 kn, Poticaji tehnologijskoj infrastrukturi (TECHRO) u iznosu 14.600.000,00 kn, Razvoj na znanju utemeljenih tehnologija (RAZUM) u iznosu 12.400.000,00 kn, Razvoj tehnološke infrastrukture TECHRO u iznosu 4.000.000,00 kn, te druge rashode u iznosu 1.477.462,00 kn.

Rashodi za Projekt Tehnologijski razvitak su ostvareni u iznosu 44.521.610,00 kn. Projekt je financiran iz sredstva zajma IBRD i proračunskih sredstava. Cilj projekta je stvaranje potrebne tehnologijske infrastrukture, te poticanje osnivanja društava zasnovanih na znanju i inovacijama.

Prema ugovoru o zajmu IBRD planirano je za spomenuti Projekt 31.000.000 EUR s početkom korištenja od 2006. do konca studenoga 2009. od čega 5.700.000 EUR iz državnog proračuna. Do konca 2008. povučeno je iz zajma IBRD ukupno 9.852.398,67 EUR, a utrošeno je 8.939.637,66 EUR. Osim navedenoga iz državnog proračuna utrošeno je 1.775.291,06 EUR. Prema pisanom obrazloženju Ministarstva, razdoblje pripreme projekta trajalo je dugo zbog složenosti i većeg broja komponenti. Osim navedenoga, uvjet za pokretanje projekta bio je donošenje Znanstvene i tehnologijske politike Republike Hrvatske, te Akcijskog plana za njenu provedbu. Akcijski plan je donijela Vlada Republike Hrvatske u lipnju 2007. Zbog navedenoga došlo je do kašnjenja u povlačenju i korištenju sredstava zajma. Iz navedenoga je vidljivo da je ugovor o zajmu zaključen bez prethodno provedenih aktivnosti koje su preduvjet za povlačenje i korištenje sredstava zajma, zbog čega je došlo do kašnjenja u povlačenju sredstava.

Rashodi za projekte iz potprograma TEST su ostvareni u iznosu 23.807.635,00 kn. Realizacija potprograma TEST se obavlja putem Ministarstva na temelju Uredbe o postupku provedbe Programa HITRA i Smjernica za provedbu Programa, koje je usvojila Vlada Republike Hrvatske u travnju 2001. Prema spomenutim Smjernicama je, između ostaloga, utvrđeno da se potprogram TEST provodi u okviru Hrvatskog instituta za tehnologiju d.o.o, Zagreb (dalje u tekstu: HIT). Za financiranje projekata HIT je u 2008. doznačeno 11.716.115,00 kn, te za troškove redovne djelatnosti (hladni pogon) 8.330.000,00 kn, što je ukupno 20.046.115,00 kn. S neutrošenim sredstvima iz 2007. u iznosu 1.668.943,00 kn HIT je imao na raspolaganju 21.715.058,00 kn. Prema izvještaju o utrošku sredstava u 2008. HIT je za financiranje 12 projekata utrošio 7.239.220,00 kn, te za troškove poslovanja 7.108.904,00 kn, što je ukupno 14.348.124,00 kn. Neutrošena sredstva koncem godine iznose 7.366.934,00 kn.

U okviru rashoda tehnologijsko-razvojne djelatnosti Poslovno inovacijskom centru Hrvatske - BICRO doznačeno je 22.670.000,00 kn. Odnose se na sredstva za financiranje potprograma Razvoj na znanju utemeljenih tehnologija (u daljnjem tekstu: RAZUM) u iznosu 12.400.000,00 kn, program Poticaji tehnologijskoj infrastrukturi u iznosu 6.270.000,00 kn (hladni pogon), programu Razvoj tehnološke infrastrukture (dalje u tekstu: TEHCRO) u iznosu 4.000.000,00 kn. Potprogram RAZUM namijenjen je financiranju projekata, odnosno fizičkih osoba, te malim i srednjim trgovačkim društvima čije se usluge temelje na rezultatima istraživanja i razvoja. Za financiranje projekata BICRO je doznačeno 12.400.000,00 kn.

Iz izvješća o utrošku sredstava je vidljivo da BICRO imao neutrošenih sredstava iz 2007. u iznosu 7.254.541,00 kn, što je ukupno 19.654.541,00 kn. Do konca godine utrošeno je 10.762.947,00 kn, te su koncem 2008. neutrošena sredstva u iznosu 8.891.594,00 kn. U okviru potprograma TECHRO za koji je doznačeno BICRO 4.000.000,00 kn, financiraju se tehnologijski centri u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Varaždinu. Cilj centara je omogućiti razvoj i unapređenje tehnologijske infrastrukture u okviru akademskih i znanstvenih ustanova, a koja je potrebna za učinkovitu komercijalizaciju rezultata istraživanja i novih tehnologija.

U 2008. iz državnog proračuna povučena su sredstva u iznosu 4.000.000,00 kn i doznačena BICROU. S neutrošenim sredstvima iz 2007. u iznosu 7.437.585,00 kn ukupno raspoloživa sredstva bila su 11.437.585,00 kn.

Prema podacima iz izvješća BICROA o utrošku sredstava do konca godine utrošena su sredstva u iznosu 8.883.922,00 kn, što je za 2.553.663,00 kn manje od povučenih sredstava iz državnog proračuna.

Za program KONCRO tijekom 2008. nije bilo doznake sredstava. Neutrošena sredstva iz 2007. iznosila su 1.206.000,00 kn. Tijekom 2008. utrošeno je 480.295,00 kn, te su koncem 2008. neutrošena sredstva u iznosu 725.705,00 kn.

Osim sredstava doznačenih za financiranje spomenutih programa BICRO su doznačena sredstva u iznosu 6.270.000,00 kn za hladni pogon. Sredstva u navedenom iznosu doznačena su kao potpora za materijalne troškove. Prema izvještaju o utrošku sredstava koncem 2008. neutrošena sredstva iznose 135.131,00 kn, za podmirenje obveza u siječnju 2009.

Iz navedenog je vidljivo da BICRO tijekom 2008. doznačeno 22.670.000,00 kn, što je s neutrošenim sredstvima iz 2007. u iznosu 15.898.126,00 kn ukupno 38.568.126,00 kn. Tijekom 2008. prema izvještaju BICRO utrošeno je 26.262.033,00 kn te su koncem 2008. neutrošena proračunska sredstva u ukupnom iznosu 12.306.093,00 kn.

U okviru rashoda za znanstveno istraživačku djelatnost iskazani su rashodi za program Sustavno istraživanje Jadranskog mora u iznosu 8.500.000,00 kn. Sredstva su doznačena, na temelju ugovora iz 2004. i dodatka ugovoru iz 2007., Institutu koji je nositelj programa. U 2008. sredstva su doznačena u skladu s odredbama ugovora, bez prethodno dostavljene dokumentacije iz koje je vidljivo da su obveze nastale. U srpnju 2008. Institut je dostavio je objedinjeno izvješće o utrošku sredstava u 2007., za ustanove koje surađuju na spomenutom projektu o nabavi opreme, te popis suradnika na projektu.

U Razdoblju od 2002. do 2007. Ministarstvo je financiralo 3 765 znanstveno-istraživačkih i 301 tehnologijski projekt, a objedinjeni registar tehnologijskih i znanstveno-istraživačkih projekata nije ustrojen, te nije moguće utvrditi je su li neki tehnologijski projekti financirani putem nekih drugih institucija kao znanstveno-istraživački.

Odredbom članka 112. Zakona o proračunu je propisano da je čelnik proračunskog korisnika odgovoran za planiranje i izvršavanje dijela proračuna te učinkovitost i ekonomično raspolaganje proračunskim sredstvima.

Državni ured za reviziju je izrazio mišljenje da je potrebno ustrojiti registar tehnologijskih i znanstveno-istraživačkih projekata s podacima o financiranju kako bi se mogli pratiti projekti koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna. Ustrojem registra postiglo bi se efikasno i racionalno korištenje sredstava.

Također je naložio više pozornosti posvetiti planiranju, te kod planiranja proračuna umanjiti predviđena sredstva za tekuću godinu za neutrošena proračunska sredstva iz prethodne godine. Predloženo je doznačavanje sredstva korisnicima na temelju dokumentacije iz koje je vidljivo da su nastale obveze, umjesto na temelju planiranih sredstava u državnom proračunu i zahtjeva korisnika.

- 4.2. *Vezano uz financiranje tehnologijskih projekata Ministarstvo je obrazložilo da su razlike između planiranih i utrošenih sredstava u proračunskoj godini za spomenute projekte rezultat specifičnosti realizacije i trajanja projekata kroz više godina.***

Velika pozornost posvećuje se namjenskom trošenju sredstava po projektima, a neutrošena sredstva odnose se na projekte čije se financiranje nastavlja u sljedećim godinama.

BICRO je započeo provedbu spomenutih programa nakon prihvaćanja smjernica Vlade Republike Hrvatske iz veljače 2007. Zbog specifične prirode poslovanja nužno dolazi do manjih odstupanja u planiranju i trošenju sredstava u jednoj proračunskoj godini. Međutim BICRO mora voditi brigu o višegodišnjem financiranju projekata po zaključenim ugovorima. Ministarstvo će u skladu s nalazom i preporukama Državnog ureda za reviziju posvetiti više pozornosti planiranju i doznakama sredstava za navedene aktivnosti, te vršiti doznake na temelju obračuna i nastanka obveza.

Vezano uz projekt Sustavnog istraživanja Jadranskog mora obrazloženo je da se sredstva doznačavaju institutu na temelju ugovora prema dinamici koja je moguća u skladu s raspoloživim sredstvima državnog proračuna. Znanstvene organizacije koriste sredstva u skladu s planom i programom rada a na kraju podnose godišnja izvješća o utrošku sredstava.

Vezano uz ustrojavanje registra projekata obrazloženo je da su na stranicama Ministarstva koje se redovno ažuriraju objavljeni registri znanstvenih i registri tehnoloških projekata. Prihvaća se mišljenje Državnog ureda za reviziju o ustrojavanju novog registra koji bi objedinio sve tehnolojske i znanstveno istraživačke projekte s podacima o financiranju, uključujući državne agencije i druga državna tijela. Spomenuti poslovi su u tijeku kroz razvoj Nacionalnog inovacijskog sustava. Takav registar će omogućiti racionalno i efikasno korištenje sredstava, te pomoći u strateškom odlučivanju o investicijama u znanost i istraživanje na državnom nivou a s ciljem povećanja konkurentnosti gospodarstva i jačeg utemeljenja gospodarstva na inovacijama i znanju.

Izdaci

- 5.1. Izdaci su planirani u iznosu 132.400.000,00 kn, a izvršeni su u iznosu 127.631.995,00 kn, što je za 4.768.005,00 kn ili 3,6% manje od plana.

Ministarstvo je u razdoblju od 2001. do 2004., za financiranje ulaganja u zgrade i opremu visokoškolskih ustanova, zajedno sa sveučilištima, zaključilo sedam ugovora o kreditu s poslovnim bankama u ukupnom iznosu 1.688.054.200,00 kn. Osim navedenih ugovora kod kojih je Ministarstvo supotpisnik, sveučilišta su tijekom 2007. i 2008. zaključila pet ugovora o kreditu s poslovnim bankama u iznosu 1.544.043.843,00 kn, što je ukupno 3.232.098.043,00 kn.

Za vraćanje kredita i kamata spomenutih kredita planirana su sredstva u državnom proračunu. Vlada Republike Hrvatske dala je suglasnost Ministarstvu za preuzimanje višegodišnjih obveza na teret državnog proračuna. Rok korištenja kredita prema odredbama ugovora i dodacima ugovoru je od 2002. do 2010. Krediti su ugovoreni uz različite kamatne stope i to u visini EURIBOR uvećane od 1,85% do 3,50% godišnje, te kamatnu stopu u visini prinosa na trezorske zapise Ministarstva financija na 182 dana uvećanu od 2,05% do 2,07% godišnje. Naknade banci ugovorene su u visini 0,50% do 0,75% iznosa kredita. Prema planu otplate kredita, rok povrata pojedinih kredita je od 2003. do 2025.

Od ugovorenih kredita u razdoblju od 2001. do 2004. u iznosu 1.688.054.200,00 kn, do konca 2008. iskorišteni su krediti u iznosu 1.404.826.725,00 kn ili 85,0%. Za pojedine kredite rok korištenja je produljen do 2009. Od ukupno ugovorenih kredita u iznosu 3.232.098.043,00 kn do konca 2008. iskorišteno je 1.721.497.305,00 kn.

Do konca 2008. iz sredstava državnog proračuna vraćena je glavnica u iznosu 486.719.179,00 kn, od čega u 2008. u iznosu 127.631.995,00 kn. Također iz državnog proračuna u 2008. plaćene su kamate na iskorištene kredite u iznosu 81.389.437,00 kn, te kamate na angažirana a neiskorištena sredstva kredita u iznosu 11.007.673,00 kn.

Krediti za koje su ugovori zaključeni u razdoblju od 2002. do 2004., te tijekom 2007. i 2008. nisu korišteni ugovorenom dinamikom, te su dodacima ugovoru produživani rokovi korištenja. S obzirom da krediti nisu korišteni ugovorenom dinamikom tijekom 2007. obračunane su i plaćene kamate u 2007. na angažirana, a neiskorištena sredstva u iznosu 3.066.499,00 kn, te u 2008. u iznosu 11.007.673,00 kn.

Državni ured za reviziju je izrazio mišljenje da Ministarstvo nije trebalo zaključivati ugovore o kreditu prije nego što su stvoreni preduvjeti za njihovo korištenje. Korištenjem kredita u ugovorenom roku izbjeglo bi se plaćanje naknada za angažirana i neiskorištena sredstva.

Također, naložio je poduzeti aktivnosti potrebne za brže korištenje ugovorenih kredita kako bi se smanjili rashodi za odobrena, a neiskorištena sredstva.

- 5.2. *Ministarstvo je obrazložilo da je do produženja ugovorenih rokova o korištenju kredita došlo zbog tehničkih razloga, odnosno zbog dugotrajnih postupaka javne nabave i postupaka prikupljanja dokumentacije, te odabira dobavljača. Zbog navedenoga, teško je procijeniti rokove korištenja kredita te su s poslovnim bankama često zaključeni ugovori o produženju rokova korištenja kredita, što povećava troškove naknada za neiskorišteni dio kredita.*

Ministarstvo je obrazložilo da su postignuti ciljevi predviđeni preuzimanjem obveza u rješavanju kapitalne izgradnje u svim sveučilištima. Iz sredstava kredita izgrađeni su campusi Sveučilišta u Rijeci, Splitu i Osijeku, proširenje i uređenje dijela campusa Sveučilišta u Zagrebu, Studentskog centra u Zagrebu. Nadalje u 2008. nastavljena je primjena sustava za kontrolu, praćenje i knjiženje poslovnih događaja putem SAP sustava. Posebno je ažurirano praćenje i kontrola tijekom kapitalnih projekata od prikupljanja dokumentacije do realizacije, čime je poštivano pravilo nastanka događaja a time i iskazivanja obveza prema dobavljačima.

Za obavljanje zadaća iz svoga djelokruga rada, Ministarstvo je za 2008. planiralo ukupne prihode i primitke, te rashode i izdatke u iznosu 12.506.867.721,00 kn. Prihodi i primici su ostvareni u iznosu 12.525.466.178,00 kn, što je za 18.598.457,00 kn više od plana. Rashodi i izdaci su ostvareni u iznosu 12.599.425.874,00 kn, te je iskazan manjak prihoda i primitaka u iznosu 73.959.696,00 kn. Do ostvarenja većih rashoda od plana došlo je zbog smanjenja planiranih rashoda kod izmjena i dopuna državnog proračuna koncem godine, a ugovoreni radovi, robe i usluge su izvedeni i evidentirani u poslovnim knjigama na rashodima u skladu s propisima. Višak prihoda iz 2007. iskazan je u iznosu 2.870.688,00 kn, te je manjak prihoda i primitaka koncem 2008. iskazan u iznosu 71.089.008,00 kn.

Revizijom su utvrđene nepravilnosti koje se odnose na planiranje i evidentiranje pojedinih prihoda i rashoda u više proračunskih glava i na više proračunskih pozicija. Pojednim proračunskim korisnicima doznačavana su sredstva na temelju plana i zahtjeva umjesto na temelju dokumentacije o ostvarenim troškovima. Krediti poslovnih banaka za izgradnju i opremanje zgrada sveučilišta ne koriste se ugovorenom dinamikom, zbog čega su zaključeni dodaci ugovorima, a na odobrena i neiskorištena sredstva plaćaju se kamate.

U okviru obavljanja poslova iz svog djelokruga rada, Ministarstvo je započelo i provelo značajan broj projekata. Započet je i provodi se Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja, čiji je cilj usmjeravanje cjelokupne politike na sustav unapređivanja odgoja i obrazovanja kao sustava koji povezuje zakonske, kadrovske, materijalne, znanstvene i stručne pretpostavke. Za spomenuti projekt u razdoblju od 2006. do 2008. utrošeno je 624.732.426,00 kn. U okviru projekta izgrađene su i opremljene osnovne i srednje škole, učenički domovi, nabavljena je audio oprema, financirani su rashodi besplatnog prijevoza za učenike srednjih škola, nabavljena je računalna i komunikacijska infrastruktura u osnovnim i srednjim školama, računalni programi za potrebe nastavnih predmeta, obavljene su pripreme za državnu maturu, obavljena je računalna izobrazba većeg broja nastavnika.

U okviru rashoda za šport tijekom 2008. uložena su značajna sredstva za izgradnju športske dvorane u Osijeku, poticani su programi javnih potreba športa, programi bavljenja športom invalidnih osoba, školskih saveza, saveza gluhih, te športskih klubova po školama. Nadalje poticani su programi koji se odnose na tehnologijsko istraživačke i razvojne djelatnosti. U okviru međunarodne znanstveno tehničke suradnje započeti su i provode se programi iz Šestog i Sedmog okvirnog programa koji pomažu suradnji između sveučilišta, istraživačkih centara i industrije.

Ustrojene su i vode se propisane evidencije o provođenju postupaka javnih nabava, te zaključenih ugovora o nabavi u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi. Prema podacima iz godišnjeg izvješća o javnoj nabavi za 2008. koje je sastavljeno na temelju podataka iz elektroničkog oglasnika javne nabave, ukupna vrijednost javne nabave u 2008. iznosi 339.986.752,00 kn (bez poreza na dodanu vrijednost), odnosno 414.783.837,00 kn s porezom na dodanu vrijednost.

Revizijom utvrđene nepravilnosti koje se odnose na planiranje i evidentiranje pojedinih prihoda i rashoda u više proračunskih glava i na više proračunskih pozicija, doznačavanje sredstva korisnicima na temelju planiranih iznosa u državnom proračunu i zahtjeva umjesto na temelju dokumentacije o ostvarenim troškovima, te plaćanje kamata na neiskorištena sredstva kredita, utjecale su na izražavanje uvjetnog mišljenja.

Izvješće o obavljenoj reviziji je uručeno zakonskom predstavniku 29. rujna 2009.